

Seat No. : _____

MB-134

March-2019

B.A., Sem.-V

CC-301 : Sanskrit

(कारकप्रकरणम्)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

सूचना : (1) જમણી બાજુ રહેલા અંકો ગુણ દર્શાવે છે.

Instruction : Figure to the right side indicates full marks.

(2) પ્રશ્નપત્રમાં છાપેલો પ્રશ્નક્રમાંક જ ઉત્તરવહીમાં લખો.

Write the same question number in answer book as mentioned in the question paper.

1. (a) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સૂત્રો ઉદાહરણ સહિત સમજાવો. 14

Explain any **two** of the following Sutras with example.

(1) प्रातिपदिकार्थलिंगपरिमाणवचनमात्रे प्रथमा ।

(2) कर्तुरीप्सिततमं कर्म ।

(3) तथायुक्तं चानीप्सितम् ।

(4) ह्रकोः अन्यतरस्याम् ।

(b) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરીને જવાબ આપો : (ગમે તે ચાર) 4

Answer the following by choosing appropriate option. (Any **four**)

(1) पाणिनिना व्याकरणानुं नाम शुं छे ?

What is the name of Panini's grammar ?

(a) निरुक्तम् (b) अष्टाध्यायी

(c) महाभाष्यम् (d) मनोरमाकूचमर्दनम्

(2) કારકોની સંખ્યા કેટલી છે ?

How many कारकाणि ?

(a) 6 (b) 8

(c) 3 (d) 5

(3) 'કર્મકારક' અર્થ અભિવ્યક્ત કરવા માટે કઈ વિભક્તિ પ્રયોજાય છે ?

Which विभक्ति: is used to express कर्मकारकम् ?

(a) प्रथमा (b) द्वितीया

(c) तृतीया (d) पंचमी

- (4) 'સંબોધન' અર્થ અભિવ્યક્ત કરવા માટે કઈ વિભક્તિ પ્રયોજાય છે ?
Which વિભક્તિ: is used to express સંબોધનમ્ ?
- (a) પંચમી (b) સપ્તમી
(c) તૃતીયા (d) પ્રથમા
- (5) વિભક્તિઓ કેટલી છે ?
How many વિભક્તિ: ?
- (a) 4 (b) 8
(c) 6 (d) 5
- (6) અનુ શબ્દ કેવા પ્રકારનો શબ્દ છે ?
What kind of word is 'અનુ' ?
- (a) નિપાત: (b) ઉપસર્ગ:
(c) નામપદમ્ (d) ક્રિયાપદમ્

2. (a) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સૂત્રો ઉદાહરણ સહિત સમજાવો. 14

Explain any **two** of the following Sutras with example.

- (1) સાધકતમં કરણમ્ ।
(2) હેતૌ ।
(3) ચતુર્થી સમ્પ્રદાને ।
(4) ક્રુધદ્રુહેષ્યાસૂયાર્થાનાં યં પ્રતિ કોપ: ।

- (b) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરીને જવાબ આપો : (ગમે તે ચાર) 4

Answer the following by choosing appropriate option. (Any **four**)

- (1) 'સાધન' અર્થ અભિવ્યક્ત કરવા માટે કઈ વિભક્તિ પ્રયોજાય છે ?

Which વિભક્તિ: is used to express સાધનમ્ ?

- (a) પ્રથમા (b) દ્વિતીયા
(c) તૃતીયા (d) પંચમી

- (2) પાદેન યજ્ઞ: ઉદાહરણમાં કયું સૂત્ર લાગુ પડે છે ?

Which Sutra is applies in the example of પાદેન યજ્ઞ: ?

- (a) અકથિતઞ્ચ । (b) હેતૌ ।
(c) યેનાંગવિકાર: । (d) ધારે ઉત્તમર્ગ: ।

- (3) 'અપવર્ગ' નો અર્થ શું છે ?

What is the meaning of અપવર્ગ: ?

- (a) ફલપ્રાપ્તિ: (b) મોક્ષ
(c) ઉત્સાહ: (d) વિભક્તિ:

- (4) 'अन्यतरस्याम्' नो अर्थं शुं छे ?
What is the meaning of अन्यतरस्याम् ?
(a) निषेधः (b) कर्ता
(c) विकल्पः (d) संकल्पः
- (5) 'अलम्' (पर्याप्त) अर्थं अभिव्यक्त करवा भाटे कर्णं विभक्ति प्रयोगाय छे ?
Which विभक्तिः is used to express 'अलम्' (Enough) ?
(a) प्रथमा (b) पंचमी
(c) तृतीया (d) चतुर्थी
- (6) जटाभिः तापसः उदाहरणमां कयुं सूत्र लागु पडे छे ?
Which Sutra is applies in the example of जटाभिः तापसः ?
(a) स्वतंत्रः कर्ता । (b) इत्थंभूतलक्षणे च ।
(c) येनांगविकारः । (d) अपवर्गे तृतीया ।

3. (a) पंचमी विभक्तिना प्रयोगो योग्य उदाहरण सहित समझवो. 14
Explain with suitable example the use of पंचमी विभक्तिः ।

अथवा/OR

- सप्तमी विभक्तिना प्रयोगो योग्य उदाहरण सहित समझवो.
Explain with suitable example the use of सप्तमी विभक्तिः ।

- (b) **अेक-ले** वाक्यमां जवाब आपो : (गमे ते त्रण) 3
Answer in **one** or **two** sentences : (Any **three**)
- (1) अपादानम् नो अर्थ आपो.
Write the meaning of अपादानम्.
- (2) विभाषा नो अर्थ आपो.
Explain the meaning of विभाषा.
- (3) अधिकरणम् नो अर्थ आपो.
Write the meaning of अधिकरणम्.
- (4) आप्त्रेडितम् नो अर्थ आपो.
Explain the meaning of आप्त्रेडितम्.
- (5) * साधु असाधु प्रयोगे च * वार्तिक समझवो.
Explain the वार्तिकम् - * साधु असाधु प्रयोगे च *.

4. (a) सतम् અને કેન્તुम् વર્ગની શાખાઓનો પરિચય આપો. 14
Introduce the branches of सतम् and केन्तुम्.

अथवा/OR

वैदिक संस्कृत અને અવેસ્તાની તુલના કરો.

Compare वैदिक-संस्कृतम् and अवेस्ता.

- (b) એક-બે વાક્યોમાં જવાબ આપો : (ગમે તે ત્રણ) 3

Answer in a sentence **one** or **two** : (Any **three**)

- (1) દુનિયાની તમામ ભાષાઓને મુખ્યત્વે કેટલાં કુળમાં વહેંચવામાં આવે છે ?
How many groups are there in the family of world languages ?
- (2) સંસ્કૃત ભાષાનું કઈ કઈ ભાષાઓ સાથે સામ્ય જોવા મળે છે ?
Which languages are similar to Sanskrit ?
- (3) દુનિયામાં બોલાતી ભાષાઓની સંખ્યા કેટલી છે ?
How many languages are spoken in the world ?
- (4) તોખરી શાખાનાં અન્ય નામો કયાં કયાં છે ?
What are the other names of 'Tokhari branch' ?
- (5) ગ્રીક અને લેટિનમાં કેટલી વિભક્તિઓ છે ?
How many વિભક્તિ: are there in Greek and Latin ?